

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „ŽELMENĖLIS“ ADAPTACIJOS TYRIMAS

2022 m. spalio

Adaptacija apibūdinama kaip procesas, kuriuo siekiama įveikti prieštaravimus tarp asmens ir naujos aplinkos. Atsižvelgiant, jog jauniausi mūsų darželio vaikai pakeitė jiems įprastą aplinką, spalio mėnesį mūsų lopšelio grupėse buvo atliktas adaptacijos tyrimas.

Tyrimo **tikslas** – išanalizuoti vaikų adaptacijos ypatumus.

Tyrimo išsikelti **uždaviniai**:

1. Įvertinti, kokią įtaką vaikų adaptacijai daro psichologinis ir socialinis adaptacijos komponentai.
2. Nustatyti, kokį vaidmenį vaiko adaptacijos procese atlieka pedagogai, ikimokyklinės įstaigos vadovybė, tėvai, grupės vaikai (bendraamžiai).
3. Palyginti ikimokyklinės įstaigos pedagogų ir tėvų požiūrį į vaikų adaptacijos procesą Kauno lopšelyje-darželyje „Želmenėlis“.
4. Tyrimo pagrindu parengti rekomendacijas vadovams, kaip tobulinti vaikų adaptacijos procesą šioje ikimokyklinėje įstaigoje.

Tyrimo dalyviai.

Tyrimo dalyvavo 6 lopšelio-darželio pedagogės (n=6), kurių darbo stažas svyravo nuo 3m. iki 11 metų ir daugiau, bei lopšelių lankančių vaikų tėvai: 20 mamų ir 1 tėtis. Tėvų 33 proc. (n=7) amžius iki 30 metų ir 67 proc. (n=14) amžius 31 – 40 metų.

REZULTATAI

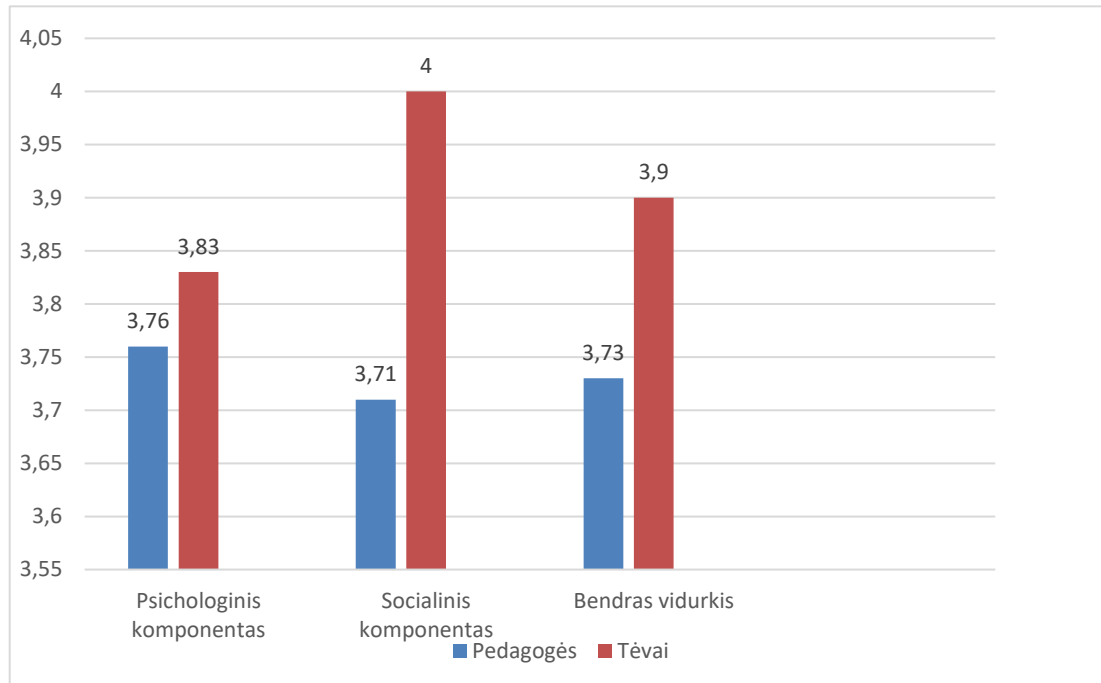
Vertinimui naudoti uždari klausimai su 5 balų skale (kai 1 balas – respondentai su teiginiu visiškai nesutinka, 5 – balai – visiškai sutinka) ir atviri klausimai. Buvo laikytasi nuostatos, kad jeigu vertinamas objektas yra įvertintas mažesniu negu 4 balai (3,99 ir mažiau) vidurkiu, jis rodo probleminę vietą lopšelyje-darželyje ir turėtų būti tobulintinas.

1. Psichologinio ir socialinio komponento įtaka vaiko adaptacijai

Lyginant adaptacijos komponentų įvertinimus, pastebėta, kad tėvai juos įvertino geriau, nei darželio pedagogės. Galima numanyti, jog tokį rezultatų pasiskirstymą lėmė pedagogių kritiškesnis, objektyvesnis požiūris į vertinamus objektus. Iš diagramos matoma, kad pedagogės tiek

psichologinį (3,76), tiek socialinį (3,71) komponentus vertina panašiai, tuo tarpu tėvai geriau vertina socialinį komponentą (4,00), nei psichologinį (3,83).

1 diagrama. *Vaikų adaptacijos komponentų įvertinimų palyginimas, balais.*

Siekiant pagrįsti, dėl ko gauti būtent tokie vaikų adaptacijos komponentų bendri įvertinimai, tikslinga atlikti detalesnę analizę pagal kiekvieną komponentą atspindinčius teiginius.

Vaikų adaptacijos psichologinio komponento vertinimo rezultatai pateikiami 1 lentelėje. Du iš penkių teiginius tėvai vertino geriau, lyginant su pedagogėmis. Geriausiai tėvai įvertino teiginį, kad tėvai yra patenkinti tuo, kaip jų vaikas jaučiasi įstaigoje (4,5), o prasčiausiai teiginį, kad vaikai nepatiria nerimo (3,48). Atsižvelgiant į pedagogių ir tėvų vertinimus matyti, jog adaptacijos laikotarpiu vaikai jaučia nerimą, emocinį diskomfortą ir blogą nuotaiką. Šie kylantys psichologiniai aspektai gali būti nulemti pasikeitusios aplinkos, žmonių, dienos rutinos pasekmė. Nepaisant to, svarbiausia, kaip į tai reaguoja tėvai bei ką daro, jog palengvintų vaikams adaptaciją.

1 lentelė. *Vaikų adaptacijos lopšelyje-darželyje psichologinio komponento vertinimas*

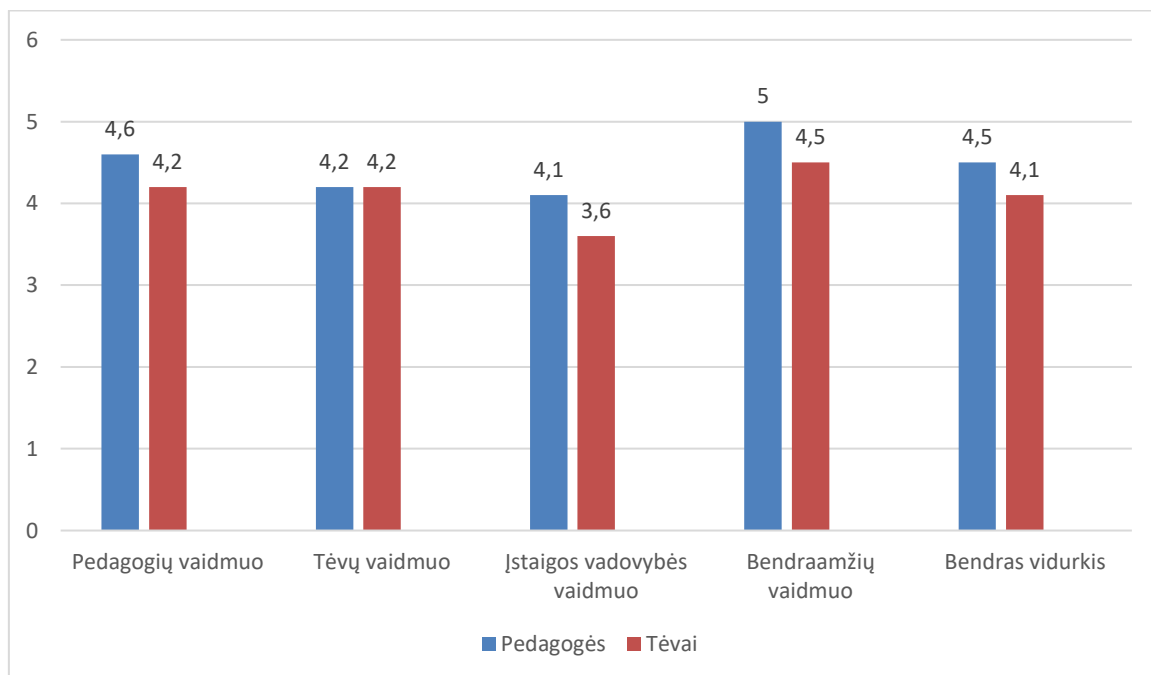
Vertinimo kriterijai	Pedagogai		Tėvai		Skirtumas, balais
	1		2		3
	Vidurkis	Rangas	Vidurkis	Rangas	3 = 1 – 2
1. Vaikai dažniausiai būna geros nuotaikos	3,5	4	3,86	2	-0,3
2. Vaikai nejaučia emocinio diskomforto	3,67	3	3,62	4	+0,12
3. Vaikai nepatiria nerimo	3,33	5	3,48	5	-0,07
4. Vaikai nori eiti į šią ikimokyklinę įstaigą	4	2	3,71	3	+0,3
5. Tėvai yra patenkinti tuo, kaip jų vaikai jaučiasi ikimokyklinėje įstaigoje	4,33	1	4,5	1	+0,33
Bendras vidurkis	3,76	-	3,83	-	

Analizuojant socialinį vaikų adaptacijos komponentą, kuris pateiktas 2 lentelėje, galima teigti, kad tėvai visus teiginius (išskyrus 2 teiginį) įvertino geriau. Geriausiai tėvai įvertino vaikų pamažu gerinamus socialinius įgūdžius grupėje (4,24) bei savo pasitenkinimą tuo, kaip jų vaikai elgiasi ikimokyklinėje įstaigoje (4,19). Teiginys, jog vaikų elgsena nesukuria jokių problemų, pedagogų (2,83) vertinamas kaip silpniausias iš viso socialinio komponento. Šio teiginio vertinime matomas didžiausias skirtumas tarp tėvų ir pedagogų, o tai gali būti susiję su tėvų subjektyviu vaikų vertinimu. Atsižvelgiant į pedagogių nuomonę, galima teigti, kad dalis vaikų patiria socialinių (elgsenos) problemų adaptacijos procese. Elgsenos problemų gali kilti tiek dėl vaikų psichologinių ypatumų, tiek dėl per jauno vaikų amžiaus, ir dėl tėvų ar pedagogių kaltės. Galima teigti, jog šiame lopšelyje-darželyje reikėtų stiprinti vaikų adaptacijos socialinį komponentą.

2 lentelė. *Vaikų adaptacijos lopšelyje-darželyje socialinio komponento vertinimas*

Vertinimo kriterijai	Pedagogai		Tėvai		Skirtumas, balais
	1		2		3
	Vidurkis	Rangas	Vidurkis	Rangas	3 = 1 – 2
1. Vaikų elgsena grupėje nesukuria jokių problemų	2,83	4	3,86	3	-1,03
2. Vaikai noriai bendrauja su savo bendraamžiais	4	2	3,71	4	+0,9
3. Vaikai pamažu gerina savo socialinius įgūdžius grupėje	3,83	3	4,24	1	-0,41
4. Tėvai yra patenkinti tuo, kaip jų vaikas elgiasi ikimokyklinėje įstaigoje	4,17	1	4,19	2	-0,02
Bendras vidurkis	3,71	-	4,00	-	

2. Pedagogių, tėvų, ikimokyklinės įtaigos vadovybės bei bendraamžių vaidmuo vaikų adaptacijos procese

2 diagrama. *Veiksnių, darančių įtaką vaikų adaptacijai, įvertinimų palyginimas, balais*

Parengė: psichologė Justina Radauskaitė

Grupių mokytojos (pedagogės) ir tėvai įvertino veiksnius, darančius įtaką vaikų adaptacijai lopšelyje-darželyje. Lyginant veiksnų vertinimus, pastebėta, kad pedagogės visus juos įvertino geriau, negu tėvai. Tokius rezultatus galėjo lemti neproporcingas pedagogių ir tėvų skaičius dalyvaujant tyrime. Prasčiausiai pedagogės įvertino tėvų vaidmenį (4,2), tuo tarpu tėvai prasčiausiai įvertino įstaigos vadovybės vaidmenį (3,6). Geriausiai tiek pedagogės (5,00), tiek tėvai (4,5) įvertino bendraamžių vaidmenį vaikų adaptacijos procese.

Toliau pateikiama detalesnė analizė pagal teiginius. Pedagogių vaidmens vertinimo rezultatai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė. Pedagogių vaidmens, padedant vaikams adaptuotis grupėje, vertinimas

Vertinimo kriterijai	Pedagogai		Tėvai		Skirtumas, balais
	1		2		3
	Vidurkis	Rangas	Vidurkis	Rangas	3 = 1 – 2
1. Grupės mokytojos padėdamos adaptuotis taiko individualų požiūrį į vaiką.	4,67	2	4,29	2-3	+0,38
2. Grupės mokytojos tinkamai organizavo pirmas vaikų dienas darželyje, skatindamos vaiką pradėti aktyviai komunikuoti ir bendrauti su kitais vaikais.	4,5	3-4	4,33	1	+0,17
3. Grupės mokytojos suformuoja tokias elgesio normas, kurios galėtų apsaugoti vaiką nuo prastos adaptacijos.	4,5	3-4	4,10	4	+0,4
4. Grupės mokytojos išnagrinėja įvairias socialines situacijas ir padeda vaikui adaptuotis, pasirinkdamos tinkamą elgesio variantą.	4,33	5	4,05	5	+0,28
5. Grupės mokytojos naudoja priemones, kurios ugdo vaiko gebėjimus, palengvinančius jo adaptaciją.	5	1	4,29	2-3	+0,71
Bendras vidurkis	4,6	-	4,2	-	

Visus teiginius geriau įvertino pedagogės, nei tėvai. Bendras pedagogių vaidmens vertinimas buvo aukštesnis pačių pedagogių (4,6), lyginant su tėvų (4,2) vertinimu. Geriausiai tėvai įvertino teiginį, kad grupės mokytojos tinkamai organizavo pirmas vaikų dienas darželyje (4,33), o prasčiausiai teiginį, kad grupės mokytojos išnagrinėja visas socialines situacijas ir padeda vaikui adaptuotis, pasirinkdamos tinkamą elgesio variantą (4,5). Visi teiginių įvertinimai tarp tėvų buvo aukšti. Matoma, kad probleminių vietų, pedagogių vaidmenyse, nematyti.

Daroma išvada, kad grupės mokytojos lopšelyje-darželyje dirba pakankamai profesionaliai, padeda vaikams tinkamai adaptuotis grupėje. Tai silpnina anksčiau išsakytą prielaidą, kad besiadaptuojantys vaikai elgsenos problemų gali patirti ir dėl dalies grupės mokytojų kompetencijos stokos. Galima konstatuoti, kad grupės mokytojos yra stiprioji vaikų adaptacijoje dalyvaujančių subjektų grandis.

Parengė: psichologė Justina Radauskaitė

Tėvų vaidmens vertinimo rezultatai pateikiami 4 lentelėje. Bendras vidurkis 4,2, įvertintas teik pedagogių, tiek tėvų. Geriausiai tėvai įvertino teiginį, kad tarp grupės mokytojų ir tėvų nekyla konfliktai (4,76), o prasčiausiai teiginį, kad tarp grupės mokytojų ir tėvų santykiai nėra vien tik formalūs (3,29).

Geriausiai pedagogės įvertino tai, kad grupės mokytojos nuolat informuoja tėvus, kaip vaikui sekasi prisitaikyti prie darželio aplinkos (5,00), o prasčiausiai teiginį, kad tėvai yra psichologiškai ir emociškai pasiruošę išleisti vaiką į darželį (2,83). Tai labai ryškus atsakymų skirtumas tarp tėvų ir pedagogų, kadangi pagal rangavimą tėvai šį teiginį įvertino 6 numeriu (vidutiniškai), o pedagogės – prasčiausiai, 9 numeriu. Galima manyti, kad kai kurie tėvai savo vaidmenį vaikų paruošimo į darželį procese vertina neadekvačiai. Tai gali sustiprinti anksčiau išsakytą prielaidą, kad besiadaptuojantys vaikai elgsenos problemų gali patirti ir dėl per menko tėvų vaidmens adaptacijos procese.

Taip pat, matomas ryškus skirtumas įvertinto teiginio, kad grupės mokytojos patarė tėvams, kaip namuose paruošti vaiką, kad jis geriau adaptuotųsi darželyje. Šį teiginį pedagogės įvertino 4,67 balu, tuo tarpu tėvai 3,67, kas gali reikšti, kad tėvams trūksta informacijos arba ji nėra pakankamai ištransliuojama iš pedagogių, apie tai kaip tėvai turėtų elgtis šiuo vaikui jautriu laikotarpiu.

4 lentelė. Tėvų vaidmens, padedant vaikams adaptuotis grupėje, vertinimas

Vertinimo kriterijai	Pedagogai		Tėvai		Skirtumas, balais
	1		2		
	Vidurkis	Rangas	Vidurkis	Rangas	3 = 1 – 2
1. Tarp pedagogų ir tėvų santykiai nėra vien tik formalūs	3,67	8	3,29	9	+0,38
2. Tarp grupės mokytojų ir tėvų nekyla konfliktų, konkuruojant tarpusavyje dėl poveikio vaikui arba dėl skirtingai suvokiamų vertybių	4,5	4-5	4,76	1	-0,26
3. Grupės mokytojos ir tėvai yra atviri vieni kitiems, bendradarbiauja vaiko gerovės labui.	4,5	4-5	4,38	5	+0,12
4. Tėvai yra psichologiškai ir emociškai pasiruošę išleisti vaiką į darželį.	2,83	9	4,29	6	-1,46
5. Grupės mokytojos patarė tėvams, kaip namuose paruošti vaiką, kad jis geriau adaptuotųsi darželyje.	4,67	2-3	3,67	8	+1
6. Grupės mokytojos ir tėvai taiko pozityvius vaikui ugdymo stilius ir jų kartu laikosi	4,33	6	3,95	7	+0,35
7. Grupės mokytojos nuolat informuoja tėvus, kaip vaikui sekasi prisitaikyti prie darželio aplinkos.	5	1	4,67	3	+0,33
8. Tėvai derino/derina vaiko dienos ritmą namuose prie darželio įprastos dienotvarkės	4	7	4,52	4	-0,48
9. Tėvai suteikė visą svarbią informaciją pedagogui apie vaiko sveikatą.	4,67	2-3	4,71	2	-0,04
Bendras vidurkis	4,2	-	4,2	-	

Parengė: psichologė Justina Radauskaitė

Įstaigos vadovybės vaidmens vertinimo rezultatai pateikiami 5 lentelėje. Stebint įstaigos vadovybės vaidmenį, galima matyti, jog pedagogės jį vertina aukštais įverčiais (visi vertinimai 4 balai ir daugiau). Tuo tarpu tėvų vertinime matomi ir žemesni įverčiai. Geriausiai tėvai įvertino teiginį, jog vadovybė užtikrina reikiamas sąlygas vaikams adaptuotis (4,00), o prasčiausiai teiginius: „vadovybė palaiko grįžtamąjį ryšį su tėvais, kurių vaikai lanko darželį“ (3,38) ir „vadovybė yra parengusi kryptingą vaikų adaptacijos organizavimą, kuris aptarimas su tėvais sutartyje“ (3,48). Iš to galima daryti prielaidą, jog tėvams trūksta: informacijos, grįžtamojo ryšio iš vadovybės apie vaikų adaptaciją bei aptarimo pačios adaptacijos proceso, dar pasirašant sutartį.

5 lentelė. Įstaigos vadovybės vaidmens, padedant vaikui adaptuotis, vertinimas

Vertinimo kriterijai	Pedagogai		Tėvai		Skirtumas, balais
	1		2		3
	Vidurkis	Rangas	Vidurkis	Rangas	3 = 1 – 2
1. Vadovybė yra parengusi kryptingą vaikų adaptacijos organizavimą, kuris aptarimas su tėvais sutartyje	4,17	1-2	3,48	3	+0,69
2. Vadovybė įtraukia kitus suinteresuotus subjektus (pvz. socialinius pedagogus, psichologus ir kt.) į pagalbos vaikui adaptuojantis teikimą.	4,17	1-2	3,57	2	+0,6
3. Vadovybė palaiko grįžtamąjį ryšį su tėvais, kurių vaikai lanko darželį.	4	3-4	3,38	4	+0,62
4. Vadovybė užtikrina reikiamas sąlygas vaikams adaptuotis	4	3-4	4	1	0
Bendras vidurkis	4,1	-	3,6	-	

Toliau pristatomi grupės vaikų (bendraamžių) vaidmens vertinimo rezultatai – 6 lentelė. Visus teiginius geriau įvertino pedagogės. Bendras grupės vaikų vaidmens vertinimas nežymiai aukštesnis pedagogių (5,00), lyginant su tėvais (4,5). Geriausiai tėvai įvertino, kad mokytojos naudoja žaidimus, jog vaikas greičiau užmegztų ryšį su grupės vaikais (4,67). Galima teigti, kad grupės vaikai yra stiprioji vaikų adaptacijoje dalyvaujančių subjektų grandis. Per santykius su savo bendraamžiais vaikai greičiau adaptuojasi grupėje ir sėkmingiau įsilieja į ugdymo procesą. Teigiamą grupės vaikų vaidmenį adaptacijos procese galima vertinti, kaip pedagogių profesionalaus darbo su grupe pasekmę.

6 lentelė. Grupės vaikų (bendraamžių) vaidmens, padedant vaikams adaptuotis, vertinimas

Vertinimo kriterijai	Pedagogai		Tėvai		Skirtumas, balais
	1		2		3
	Vidurkis	Rangas	Vidurkis	Rangas	3 = 1 – 2
1. Mokytojos tarp grupės vaikų formuoja draugišką atmosferą	5	1-5	4,57	2	+0,43
2. Mokytojos nuteikė grupės vaikus teigiamai priimti į savo grupę vaiką	5	1-5	4,29	5	+0,71
3. Mokytojos stengėsi ugdyti vaiko socialinius ir	5	1-5	4,52	3	+0,48

komunikacinius gebėjimus, kad jis galėtų lengviau bendrauti grupėje ir greičiau į ją įsilietu					
4. Mokytojos naudojo žaidimus, kad vaikas greičiau užmegztų ryšį su kitais grupės vaikais	5	1-5	4,67	1	+0,33
5. Mokytojos visada stebi, kaip vaikai bendrauja tarpusavyje, kad galėtų koreguoti jų elgesį	5	1-5	4,48	4	+0,52
Bendras vidurkis	5	-	4,5	-	

3. Įstaigos pedagogių ir tėvų požiūris į vaikų adaptacijos procesą

Adaptacija ikimokyklinėje įstaigoje, bene pirmasis perėjimas tarp dviejų mokomųjų aplinkų – šeimos ir ikimokyklinės įstaigos aplinkos. Tad siekiant dar giliau išsiaiškinti vaikų adaptacijos procesą lopšelyje-darželyje „Želmenėlis“, apklausoje tiek pedagogams, tiek tėvams buvo užduoti papildomi atviri klausimai. Tai padėjo išsiaiškinti pedagogių ir tėvų požiūrį į adaptacijos procesą, lūkesčius ir veiksnius, skatinančius sėkmingą vaikų adaptaciją.

- **Adaptacijos reikšmė**

Pedagogių teigimu, sėkmingos adaptacijos formulė paprasta: laimingas vaikas = laimingi tėvai, ir atvirkščiai. Sėkmingą adaptaciją pedagogės apibūdino kaip „*Galimybė vaikams lengviau priprasti prie darželio rutinos ir draugų, naujos aplinkos ir dienotvarkės pasikeitimų, taisyklių*“ (2Mok). Anot tėvų, sėkminga adaptacija svarbi tolimesnei vaiko raidai, emocinei ir fizinei būsenai, besiformuojančiai elgsenai naujoje aplinkoje. Taip pat, sėkminga adaptacija reikšminga norui „*Kad būtų vaikas laimingas, neverkiantis, noriai eitu į darželį*“ (Tėv15) ir motyvacijai lankyti darželį „*<...> užtikrinti vaiko norą eiti į darželį kad tai netaptų vaiko nelaiminga rutina*“ (Tėv13). Tėvai minėjo, kad „*Vaikas patirdamas mažiau streso mažiau serga, su ramiu vaiku lengviau dirbti auklėtojoms, atmosfera įstaigoje tampa malonesnė visiems*“ (Tėv19).

- **Adaptacijos etapai ir iškilę sunkumai**

Mokslinėje literatūroje išskiriami skirtingi vaikų adaptacijos etapai, tad anketoje klausėme pedagogių, kokius adaptacijos etapus mato jos. Pagrindiniai įvardinti etapai buvo šie: greitas atsisveikinimas su tėvais, ilginamas laikas grupėje, pagal vaiko individualumą pratinimas prie pietų valgymo ir miego. Pedagogės minėjo, kad stengiasi, jog neužsitęstų atsisveikinimai su tėvais, nes adaptacijos laikotarpiu jie sunkiausi. Taip pat, pedagogės stengiasi užimti vaikus įvairiomis veiklomis: dainelėmis, knygutėmis, tam jog greičiau nusiramintų po atsisveikinimo su tėveliais. Viena pedagogė minėjo „*Adaptacijos laikotarpiu stengiamės, jog vaikai greičiau apsiprastų aplinkoje, susipažintų su draugais, mokytojais, žaislais, nauja rutina. Sunkumai kyla, kada vaikui labai reikia mamos ir tėčio, o jų nėra. Tokiu atveju sunku nuraminti vaikus*“ (2Mok).

Paklausus tėvų, su kokiais adaptacijos sunkumais jie susidūrė, jie apibūdino, kad sutriko vaikų miegas namuose, padidėjo prierašumas. Daugelis tėvų didelių sunkumų neturėjo arba juos

įveikė palaipsniui „*Sunkumų neiškilo, nes greit rasdavome sprendimus su auklėtojomis, kad vaikui nekiltų papildomų stresų*“ (Tėv21). Tačiau adaptacijos laikotarpiu pasitaikė ir sunkesnių atvejų, vieną jų galima paanalizuoti:

„*Vaikas sunkiai išgyvena adaptacijos laikotarpį, pradėjus lankyti bijo būti paliktas ne tik darželyje, bet jautriai reaguoja į visus aplinkos pasikeitimus. Dėl didelio naujai pradedančių lankyti grupę vaikų skaičiaus, vaikui sunku nurimti, nes grupėje daug vaikų verkia. Sprendimas: pasiūliau atvesti po mėnesio kai kiti vaikai apsipras, auklėtojos sutiko, kad tai gera mintis. Tačiau ir po mėnesio vaikas sunkiai rodo progresą adaptacijos*“ (Tėv19). Iš citatos matoma, jog vaikui adaptacija tebevyksta. Ieškota sprendimo ir nuspręsta vaiką atvesti po mėnesio, tačiau tai nepasiteisino. Pagal šią citatą, ateičiai vertėtų apsvarstyti grupėje esančių vaikų skaičiaus kiekį bei pageidautina ieškoti kitų sprendimų, kurie pasiteisins.

Taip pat, tėvai dalinasi mintimis, jog žino kitų puikių pavyzdžių, kai net ir jaunesni vaikai darželiuose adaptavosi greičiau ir lengviau, tad galima daryti prielaidą, jog tokie vaikai iš anksto buvo tinkamai paruošti darželiui – iš anksto buvo kalbama su jais, kas tai per vieta, kas ten vyksta, ir dėl ko vaikai ten eina. Norisi paminėti, jog sėkmingai ir greitesnei adaptacijai įtakos turi ne tik pedagogai, įstaigos vadovybė, bet ir pačių tėvų pasiruošimas išleisti vaiką į darželį. Tėveliai užsiminė, jog jiems trūksta plano, kaip vyks vaikų adaptacija, pavyzdžiui „*Bendru atveju trūksta plano (adaptacijos), nes atvedus į darželį sulaukti pasakymo, kad „kviesim pasiimti vaiką tada kada bus blogai“ - netenkina. Turi būti aiškus ir ištransliuotas planas kaip vaikas bus pratinamas prie darželio*“ (Tėv13). Dėl to įstaigos vadovybei bei pedagogams būtų naudinga parengti adaptacijos planus bei juos aiškiai pristatyti.

Nepaisant pasitaikiusių sudėtingesnių adaptacijos atvejų, tėvai nuoširdžiai atsiliepė apie pedagogių darbą: „*<...> Auklėtojos rado priėjimą ir sutarimą*“ (Tėv01), „*Kai auklėtojos supratingos ir vaiką galėjau sėkmingai adaptuoti*“ (Tėv11), „*Auklėtojos nuostabios, nuoširdžiai rūpinasi, kad adaptacija vyktų kuo sklandžiau, aptariam kiekvieną dieną, kaip sekėsi, kaip turėtume elgtis ateinančią dieną*“ (Tėv07). Dauguma tėvų išsakė, jog adaptaciją palengvino pokalbiai su auklėtojomis, kantrybė bei laikas.

- **Adaptacijos politika darželyje ir tobulintini dalykai**

Paskutiniaisiais atvirai klausimais tiek tėvų, tiek pedagogių, klausėme apie vaiko adaptacijos politiką šiame darželyje bei ką reikėtų joje tobulinti. Peržvelgus tėvų atsakymus galima teigti, kad daugelis tėvų (13 tėvų) darželyje vykdomą politiką vertina teigiamai, pavyzdžiui „*Manau viskas gerai. Auklėtojos pačios mato kada vaikutis gerai jaučiasi, pačios pasako, kada vaikutis gali likti ilgiau, kada gali likti miegoti, ar likti visai dienai*“ (Tėv15). Likę tėvai minėjo, jog negali atsakyti, nes praėjo per mažai laiko nuo darželio lankymo pradžios arba išsakė tobulintinus dalykus.

Pirmas, tėvų siūlomas tobulintinas dalykas darželyje – adaptacijos periodu turėtų dirbti visos toje grupėje dirbančios pedagogės. Viena mama sako „*Adaptacijos periodu galėtų dirbti visos trys auklėtojos. Padėjėjos neturėtų ateiti vis kitos*“ (Tėv17), kas reiškia, jog pradžioje vaikams turėtų būti užtikrinamas stabilumas – kasdien tos pačios grupių mokytojos.

Antras, tėvų siūlomas tobulintinas dalykas darželyje – adaptacija turėtų būti struktūruota ir taikoma visiems grupės vaikams. „*Adaptacija turėtų būti struktūruota ir taikoma vienodai visiems be išimties. Dabar jaučiasi atsipalaidavimas nes vaikas laikomas tiek kol vaikas tampa irzlus ir nebepavyksta susitvarkyti. Vadinasi turėtų būti laikas ilginamas palaiptiui ir vienodai visiems nepaisant kaip jam sekasi. Nes dabar kai visi tėvai atvyksta skirtingai viduryje dienos atsiimti savo vaikų dėl susidariusių problemų, kiti vaikai nebesupranta kodėl jų dar neatvyko pasiimti*“ (Tėv13).

Trečias, tėvų siūlomas tobulintinas dalykas – grįžtamasis ryšys iš pedagogų ir įstaigos vadovybės. Tėvams trūksta informacijos apie vaikų veiklas adaptacijos metu bei patį adaptacijos periodą „*Galėtų būti daugiau grįžtamojo ryšio apie adaptaciją ir vykdomas veiklas darželyje*“ (Tėv09).

Pedagogės apibendrindamos šių metų adaptaciją teigia, kad kai kurių vaikų amžius lopšelyje per mažas, kadangi tokiems vaikams dar reikia tėvų prieglobsčio, o kai grupėje daug vaikų sunku ji užtikrinti vienodą visiems „*<...> dar nepasiruošęs lopšeliui jam reikalinga mama nuolat. Jeigu grupėje turime tokių vaikučių labai apsunkinama kitų vaikų ir pedagogų darba*“ (1Mok). Taip pat, pedagogės įvardino, jog tėvai nėra paruošę vaikų darželiui, nes „*Daug tėvų vis dar naudoja vežimėlius, tad vaikai nepratę vaikščiojimui*“ (4Mok). Pedagogės besidalindamos apie greitesnę ir sėkmingesnę adaptaciją siūlo: (1) kad būtų suteikta galimybė vaikui atsinešti mylimą žaislą, šiuo būdu vaikas turėtų daiktą su kuriuo jaučiasi saugiai, (2) pirmomis savaitėmis grupėje būtų padėjėja, kurios dėka būtų užtikrinama didesnio vaikų skaičiaus poreikiai „*Jei būtų galimybė, kad pirmas savaites grupėje, bent iki pietų, būtų 3-čias asmuo. Arba padėjėja daugiau padėtų su vaikais, bent adaptacijos laikotarpiu, o ne pasakytų, kad dulkės svarbiau*“ (3Mok), (3) kad į darželį būtų priimami ne jaunesni nei 2 metų amžiaus vaikai arba jaunesni, kurie iš tiesų yra tinkamai paruošti tėvų „*Priimti ne tokius mažus vaikučius, kuriems darželyje vėliau sekasi labai sunkiai. Nustatyti aiškesnes ribas tėvams*“ (2Mok).

4. Rekomendacijos adaptacijos proceso tobulinimui šioje ikimokyklinėje įstaigoje

1. Rekomenduojama atsižvelgti į naujai priimamų vaikų amžių, tam jog jis nebūtų per daug jaunas.

2. Pasirašant sutartis su tėvais juos reikėtų skatinti pasiruošti darželio lankymui iš anksto, pateikiant gaires (pavyzdžiui lankstinukai) arba nurodant literatūrą, kuri leistų tėvams psichologiškai pasiruošti vaiko leidimui į darželį.
3. Parengti vaikų adaptacijos proceso organizavimo tvarkos aprašą, kuris padėtų grupės mokytojoms laikytis nustatytų reikalavimų ir geriau planuoti savo veiklą, dirbant su besiadaptuojančiais vaikais. Taip pat, tokį aprašą būtų galima pateikti tėvams ir šiuo būdu tėvai aiškiai žinotų kaip vykdomas adaptacijos procesas šiame lopšelyje-darželyje.
4. Inicijuoti bei koordinuoti bendradarbiavimą tarp grupės mokytojų ir tėvų, šioje srityje vadovybei veikiant kaip tarpininkui, daugiau dėmesio skirti tėvams ir su jais aktyviai komunikuoti.
5. Nuolat reaguoti į tėvų nusiskundimus ir skatinti grupių mokytojas ieškoti alternatyvių sprendimo būdų.
6. Pravartu atsižvelgti į pedagogių ir tėvų poreikius: adaptacijos laikotarpiu (bent 1 mėn.) grupėje turėtų dirbti visos su ta grupe dirbančios darbuotojos, šiuo būdu vaikams užtikrinant stabilumą ir saugumą.

IŠVADOS

1. Psichologinis komponentas parodo vaiko emocinę būseną, kuri gali lėtinti ar apsunkinti adaptacijos procesą. Svarbu pastebėti, kad šį komponentą veikia visi kiti komponentai, kurie gali švelninti arba pagilinti vaiko psichologinius adaptacijos sunkumus. Psichologinis komponentas pedagogių įvertintas 3,76 balo, tėvų – 3,83 balo. Socialinis komponentas – atspindi vaiko elgseną, nuo kurios priklauso adaptacijos eiga, pastarasis pedagogių įvertintas 3,71 balo, o tėvų – 4,00.
2. Svarbiausiais veiksniais, lemiančiais vaiko adaptaciją ikimokyklinėje įstaigoje, laikomi pedagogai, tėvai, ikimokyklinės įstaigos vadovybė ir bendraamžiai. Pedagogių, tėvų ir ikimokyklinės įstaigos vadovybės bendradarbiavimas yra labai svarbus, siekiant tinkamai organizuoti vaiko adaptaciją, suformuoti palankią vaiko ugdymuisi ir adaptacijai aplinką.
3. Tiek pedagogės, tiek tėvai įsitikinę, kad sėkminga adaptacija svarbi vaiko raidai, emocinei būsenai. Pedagogės įvertina vaikų adaptacijos etapus ir į juos atsižvelgia organizuodamos savo darbą, naudoja visas įmanoma priemones dėl lengvesnės ir sėkmingesnės adaptacijos. Dauguma tėvų pozityviai atsiliepė apie pedagogių darbą su jų vaikais, sudaromas sąlygas vaikams adaptuotis. Tiek tėvai, tiek pedagogės mato tobulintinų aspektų darželio politikoje, dėl to teikia savo įžvalgas.